

**K.K.T.C.
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN VE EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ**

**MEZUNİYET ÇALIŞMASI
1955 – 1974 YILLARI ARASINDA KIBRIS'TA YAŞANAN CANLI
HATIRALAR**

**Elif Bayraktaroğlu
DANIŞMAN : DOÇ. DR. BÜLENT YORULMAZ**

**2001
LEFKOŞA**

İÇİNDEKİLER

1-Önsöz

2-Giriş

3-1955 Yılı Canlı Hatıralar

a)Hüseyin Tahir

4-1957-1959 Yılı Arası Canlı Hatıralar

a)Hüseyin Tahir

5- 1960 Yılı Canlı Hatıralar

a)Hüseyin Tahir

6- 1963-64 Yılları Arası Canlı Hatıralar

a)Mehmet Gagari

b)Hursiye Mahsucu

c)Ahmet Kanlı

d)Mehmet Dinçer

7- 1973 Yılı Canlı Hatıralar

a)Hüseyin Tahir

8-1974 Yılı Canlı Hatıralar

a)Ertuğrul Ataöğün

b)Necat Mustafa

9-İndeks

ÖNSÖZ

Öncelikle bana araştırmamda yardımcı olan ve yaşadıkları anıyı hiç sıkılmadan anlatan büyüklerime teşekkür ederim. Yıllar önce yaşadıkları acıları bana anlatırken hissettiğim şeyler tabii ki anıların gerçek sahipleri kadar derin değildi. Fakat gerçek olan şudur ki bize tez konusu olarak verilen bu araştırma bizi geçmişimize götürüp bugünlere ne zorlukla gelindiğini ve büyüklerimizin sıkıntılarına ortak olmamızın gerekliliği açısından son derece bilinçlendirici ve araştırmacı konusu olmuştur.

Bizler geleceğin öğretmenleri olarak bizden önceki nesillerin yaşantılarını, acılarını, hazlarını öğrenmeden bizden sonraki nesle hiçbir şey aktaramayız. Tarih şuuru ve millet şuuru içinde elele verilerek yapılan her etkinlik gerek eğitim gerek sosyal gerekse siyasi açılardan her ne olursa olsun her atılan adım mutlaka ilerleme gösterecektir.

Araştırma konumuzun insanlarla birebir diyalog içinde olması da bizim için çok önemli bir husustur. İnsan ırkının diğer varlıklardan farkı konuşabilmektir ve bu tez hazırlanırken birçok değişik insanla tanışmak ve konuşmuş olmak bence çok farklı bir deneyim sayılabilir. Bu konuyu ve bize bu şansı tanıyan sayın Bülent Yorulmaz' a teşekkürleri bir borç bilirim.

Elif Bayraktaroğlu

GİRİŞ

Kıbrıs Türkünün 1954'ten 1974 yılına kadar çektiği acı ve sıkıntı yıllarının ardından aldıkları Cumhuriyet sevinci yüreklere biraz olsun su serpmiştir. Fakat Kıbrıs Türkü yakınlarını kaybettiklerini verdiği şehitleri kanlala sulanan bu toprakları hiç bir zaman unutmamış ve her fırsatta yapılanları üzüntü içerisinde anmışlardır. Kıbrıs'I almak için veriler 80 bin şehiti bu vesile ile saygıyla anmak isterim.

Kıbrıs Türkü bu yıllar arasında bir çok kuruluşla hınca hınç bir mücadele vermişleridir. Enosis, Megali idea, Sömürü hırsları, Eoka Rum ve Yunanistan eşkiyaları... Fakat tüm bunlar halkımızı durdurmaya yetmemiş ve sonun Kıbrıs Türkü hakettiği ay yıldızlı bayrağını burçlara çekmiştir. Eoka canileri tarafından evleri yakılan yıkılan çok sayıda Türk ailesi yıllarca en ağır koşullar altında yaşamaya mahkum edildikleri halde, inançlarını, direniş güçlerini sonun kadar korumuşlardı.

T.M.T , toplum liderleri, Türk halkı , ve mücahitlerimiz bu drençle bizim neslimizi garanti altına almışlardır. Bizimde görevimiz bu düşünce ile yaşayarak ilerlemek ve ilerleyerek yaşamaktır. Türk toplumunun ideallerini sonun kadar savunmak yeni neslin görevidir.

1955 YILI CANLI HATIRALAR

Hüseyin Tahir –Lapta-Emekli-

1955 yıllarında namık Kemal Lisesi'nde bir talebe iken, Rumlar yıllar evvel hazırlanmış oldukları Megali İdea Fikirlerini saman altından su yürütürmüş gibi ,faliyetlerini devam ettirerek Kıbrıs'ı Yunanistana bağlamak için çaba harcıyorlardı.

Bunların başında Makaryos ,Klirides , Sampson ve bir süre dış işleri yapmış ve sonrada yine kendi adamları tarafından vurularak öldürülen Poligarpas Yorgacis geliyordu, tabii ki yalnız bunlar değildi.Her Yunanlı bu planı destekliyor ve her hususta yardımcı oluyorlardı.

1 Nisan 1955 tarihinde ilk olarak İngiliz hükümetine karşı ,Yunanistan' dan gelen bazı askeri yetkililer ,E.O.K.A. adlı bir yeraltı teşkilatı kurarak faliyetlerini gizli olarak yürütmeye başladılar. Bu örgütün başında Yunan ordusunda görev yapan General Grivas bulunuyordu.Grivas Kıbrıs' ı Yunan olduğu için, Kıbrıs' ın coğrafi yönlerini çok iyi biliyordu. Kurulan Rum örgütü ilk önce kendi içlerinde bulunan, casusları, teşkilata karşı olanları şüphe uyandıran adamları temizledikten sonar İngilizlere karşı olan düşmanlıklarını artırarak İngilizleri vurma durumuna başladılar. Vurmalar devam ederken E.O.K.A. teşkilatı dış ülkelerdende yardım alarak ,faliyetlerinin daha da geliştirek Kıbrıs' ı Yunanistan' a ilha etmek için İngiliz ve Türklere karşı bir gerilla hareketi tatbik etmeye başladılar.

Bir çok gerillacı dağlara çıkarak İngilizlere ve Türklere karşı darbe üstüne darbe indirmeye devam ettiler.

1957-59 YILLARI ARASI

YAŞANAN CANLI HATIRALAR

Hüseyin Tahir

1957-1958 yıllarında Yunanlıların Türklere karşı düşmanlığı dahada artarak her yerde rumlar Türklere kan kusturmağa başladılar. O devrede Magosa hastanesinde doktor olarak çalışan Dr.Niyazi Manyera ve rahmetli Dr.Burhan Nalbantoğlu durumun ne kadar vahim olduğunu anlayarak Türkiye' den yardım istemek ve Türkleri koruyabilecek bir teşkilat kurabilmek için Ankara'ya gittiler. O devirde başbakan rahmetli Adnan Menderes'i gördüler ve durumu izah ettiler ve Menderes durumu uygun bularak, teşkilatın kurulmasını o dönemki Dış İşleri Bakanı olan rahmetli Fatih Rüştü Zorlu'ya verdi.Türkiye' den gelen bazı askeri yetkililer 1.8.1958 tarihinde Kıbrıs Türkünün hayatını değiştirecek olan Türk Mukavemet Teşkilatı (T.M.T.) ını kurdular.

T.M.T. kurulduktan sonra faaliyetlerini ilk olarak Magosa bölgesinde devam ettirmeye başladı.Rumlarda olduğu gibi T.M.T. de ilk olarak içimizde bulunan tüm tehlikeli şahısları temizledi.Bu temizlik devam ederken T.M.T dev adımlarla gizlice Kıbrısın her bölgesine dağılmaya başladı.Ben o tarihte okuldan yeni mezun olmuş Halkın Sesi gazetesinde çalışıyorum.Bir gün yanıma R.M. arkadaşım geldi ve Kıbrıs Türkü için ne yapabileceğimizi konuştuk.Tabii ki R.M. nin kurulan T.M.T ' nin vurucu ekibinde olduğunu bilmiyordum.Kurulan T.M.T çok gizlilik içinde, en ufak bir yanlışlık insan hayatına mal oluyordu. R.M. ile konuştuktan sonra ayrıldık ve bana yine görüşeceğimizi söyledi.Ondan sonra anladım ki R.M. meğer beni denemek için gelmiş.

1958-59 yıllarında Lefkoşa kan gölüne dönmüştü. İngilizler bir taraftan Rumalar bir tarafatan Türklere kan kusturuyordu. Talebelerin yaptığı yürüyüşlere İngilizler çok büyük tepki gösteriyorlardı. Bir hafta sonra R.M. ile tekrar görüştük ve bana T.M.T hakkında gerekli bilgiyi vererek çok dikkatli olmamı ve kimseye birşey söylemememi söyledi. Bana o kadar itimat etmişti ki belinden çıkardığı tabancayı bana verdi ve yapmam gereken işleri anlattı. Ayrıldık. İlk görevim Elefteriya caddesindeki iki Rumu temizlemektir. Bu görevi harfiyen yerine getirdim. Herşey olumlu bitti ve R.M bir hafta sonra bana gelerek bir billet verdi. Bana Ankara'ya eğitime gideceğimi ve bundan kimsenin haberi olmayacağını söyledi. 4 Gün sonra beni Ankara'ya uğurladı. Ben de Ankara'ya giderek birliğime teslim oldum. Uzun bir eğitimden sonra eğitimimi tamamlayarak Harekat ve Eğitim Komutanı olarak Kıbrıs'a döndüm. Kıbrıs'a dönüşüm de T.M.T' nin bana vermiş olduğu direktifle, Kıbrıs'ın her yerinde T.M.T 'nin elemanlarını eğiterek Kıbrıs Türkünün kurtulması için görev ifa ettim.

1958 yılında E.O.K.A lideri Grivas Kıbrıs Türküne ve İngilizlere kan kustururken İngiliz hükümeti Makaryos ve Samson'u faaliyetlerinden dolayı yakalayıp Seyşel adalarına sürgüne gönderdi. 1958'den sonra T.M.T çok gelişmiş Kıbrısın en ücra köylerine kadar teşkilatlanmış ve Rumalara karşı bir ordu kurmuştur. 1958 tarihinde Türkiye'den gelen silahlarda teşkilat mensupları tarafından köylere ikmal edilirdi. Sırası gelmişken şunu da belirtmek isterim, o tarihlerde Kıbrıs Türkü şan ve şerefini korumak için bir çok yerlerde su borusundan yapılmış bomba ve molotof yaparak direnişlerini sürdürüyorlardı. Küçük Kaymaklı'da bomba yaparken şehit olan arkadaşlarımızı da bu vesile ile rahmetle anarım.

1960 YILI CANLI HATIRALARI

Hüseyin Tahir –Lapta-Emekli

İngiliz Hükümeti rumlara karşı çıkamayacaklarını anlayarak 1960 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulmasını ilan ederler. Tabii ki sürgünde bulunan Makaryos ve Samson da sürgünden kurtularak Kıbrıs'a geri dönerler ve buradaki Rum halkı tarafından kahramanca karşılanırlar. Cumhuriyet %70 Rumlar %30 Türkler üzerine kurulmuştu. Cumhurbaşkanı Makaryos yardımcısı ise Dr.Fazıl Küçük olmuştu.Cumhuriyet kurulmuştu ama Rumların aklı hala daha Kıbrıs'ı Yunanistan'a ilhak etmekte. T.M.T ordusunda bu durumu yakından takip ediyor ve bir gün Rumlarla Türkler arasında bir çatışma çıkacağını biliyorlardı. Bunu da belirtmek isterim ki 1960 Anayasa'sı gereğince Türkiye garantör devlet olarak Kıbrıs'ta 680 asker bulunduryordu. Çarpışma esnasında ordumuzun bize verdiği destekten dolayı şükran borçluyuz.

Rumalar Lefkoşa'daki çatışmaları köylere ve diğer büyük şehirlere, ekseriyetle Türklerin az olduğu kentlere taşıdılar.Ayrıca fırsat kollayarak Yunanistan'dan yardım isteyerek Kıbrıs'a 70-80 bin asker, külliyetli miktarda araç, gereç ve Natonun en kuvvetli silahlarını yığdılar.Lefkoşa'dan sonra Erneköy' e, Baf' a Limosol' a, Magosa'ya kuduz köpekler gibi saldırmaya başladılar.Bu durumları Türkiye garantör devlet olarak yakından izliyordu. O dönemlerde rahmetli İnönü, Cumhurbaşkanı ve Cemal Gürsel Genel kurmay başkanıydı.İsmet İnönü ve Cemal Gürsel Kıbrıs Cumhurbaşkanı Makaryos'a çağrıda bulunarak 24 saat mühlet

verdiler ve şunları yerine getirmesini aksi halde Kıbrıs'a müdahale edeceğini bildirdi. İstenilen şunlardı:

1. Yollarda bulunan bütün barikatlar kalkacak
2. Türk birikim bölgelerine askeri baskılar duracak
3. Yollarda tutuklanan Türkler serbest bırakılacak

Makaryos bu uyarılara kulak asmayarak Türklere uygulanan baskılara devam ettiler. Türklerle Rumlar asla bir arada yaşayamazlar. Lobileşmek çok önemli olduğundan bazı T.M.T subayları yabancı ülkelerde görev alarak görevlerini şimdiye kadar devam ettiriyorlar. Hepsini canı gönülden tebrik eder görevlerinde başarılar dilerim.

1963-64 YILLARI ARASI CANLI HATIRALARI

Mehmet Gagari –Karşıyaka-Mücahit Emeklisi-1940

Kıbrıs ve Yunan Rumları 1931 den beri akıllarına koydukları “Enosis” yani Kıbrıs’ı Yunanistan’a bağlama çabasına girdiler ve 1931 de başlattıkları “EOKA”silahlı terör örgütünü kurdular ve 1 Nisan 1954 de önce İngilizler ve sonrada Türkler’e karşı silahlı bir mücadele başlattılar.1956 yılında Vasilya Rumları etraftaki köylerden de takviye alıp iki gün ardarda Türk mahallelerine saldırı düzenleyip bıçaklarla, baltalarla ve nacaklarla Türklere saldırdılar Hazırlıksız Türkler karşı koydular ama epeyi yaralı verildi. Bazı evlerin damlarına benzin döküp yaktılar. O günden sonra rumalar ve Türkler düşman oldular.

1960 yılında Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu ama Türkler ve Rumlar artık dost olamazlardı. Biz Türkler devamlı surette rumların saldırılarına hazırlıksız olmamak için gece gündüz Rum hududunda devamlı bekçilik yapardık.

21 Aralık 1963 de olalyar patlak verince bizler artık köyümüze yani eski adı Vasilya olan, yeni adı Karşıyaka olan köyde Rumların muhasarası altına alındık. Köy dışına çıkamazdık, çünkü her tarafta Rum polis ve siviller yollarda barikatlar kurmuşlardı. Gece gündüz Rumlar kendi taraflarında, biz Türkler Türk tarafında nöbet tutardık. Tek bir bakkaliyemiz vardı oda bize üç hafta yetti. Rumlardan yiyecek içecek almazdık.Teslim olmamız için Türklere birşey satmazlardı ve devamlı kendilerine teslim olmamız için silahlarıyla show

yaparlardı. Her an bir çatışma çıkabilir diye bütün çocuk ve kadınları birkaç evde topladık ve korku içinde bekliyorduk.Çünkü tüm etraftaki köylerin hepsi Rumdu. Bu yüzden kaçacak emniyetli yer yoktu. Ne tarafa gitmek istesek Rum köylerinden geçmek zorundaydık. Buda Türkler için ölüme gitmek demekti. Ocak 1964 ortalarında İngiiz helikopteri köye geldi ve içinde bir Türk subayı bir İngiliz subayı vede bir Rum subayı vardı. Durumu incelediler ve gittikten sonra durumu İngilizlere bildirdiler ve o zaman Cumhur Başkanyardımcısı olan önderimiz Dr.Fazıl Küçük Lefkoşa'dan 5 kamyon ve 2 landrower dolusu İngiliz askeri gönderip bizi salim yer olan Zeytinlik köyüne nakletiler. Buradaki Türklerin canları Rumlardan korunmuş oldu. 1974'e kadar Yunan taburunda Mücahitlik yaptık. 1974 Mutlu Barış Harekatında 5 şehit verdikten sonra harekat sonunda köyümüze geri döndük.

Hursiye Mahsucu-Pınarlı-12.12.1940-Ev hanımı

Esas olaylar başlamadan Angelia Rumun evinde silah sesleri duyuldu. Annem dedi "be Hursiye sen olsun kaçda napacan burda çocuğum". Hakikaten 2-3 gün sonra bastılar köyü. 1963'de gece Rumlar silah attı köyde. Herkesler kahvelerden bağırarak çıktılar dışarıya. Ben evdeydim. Kimisi Gönendere'ye, kimisi Serdarlı'ya kaçtılar. Gardaşım Nazım bisikletinandı, beni da arkasına aldı da kaçtık. Dedim, gidelim aşağıyada orda ağlayanlar ,sızlayanlar, bayılanlar. ondan sonrada gidelim dedik köye da urba alalım, çocukları çıplak, ayaklarında ayakabı yok. Sonra da Dağyolu'ndaki traktörü aldık arkasına da bağladıktan sonra arabayı gittik köye, bir İngiliz bir Türk birda Rum bize dediler yasaktır buraya girmek."Neçin?" diye sorduk. Onlarda bize artık bu köy boşalacak yani işgal edildi dediler. Bizada dedik çoluk çocuk sersefil eşya almamız gerek . Onlarda dediler gidin ananıza babanıza köylüye haber verin da gelsinler alsınlar eşyalarını artık bu köye girilmeycek.

Gittik haber verdik. Kimisi kamyon, kimisi traktör aldı kim ne bulduysalar bizda beraber geldik, aldık eşyalarımızı köyden. Akın eden köylüler eşyalarını aldılar ve geri döndüler.

Ahmet Kanlı-13.12.194 doğumlu-Kanlıköy

Gönyeli'de T.M.T ye 7. yemini veren

1963'de Tahtagala'da bir bey ve adamı Rum EOKA ları vurdu. Cumartesi sabahdan Rum polisleri Atatürk büstüne yaylın ateşi yaptılar. Okuldaki öğretmen ve talebeler bu olaya tebki gösterdi.Bunun üstüne Rum polisler talebelere ateş açtılar burada üç talebe yaralandı.Okulda spor öğretmeni olan Altay hoca Wolswagen arabasıyla İstenganla üç Landrower polis aracına ateş açtı. Ben bu arada yoldaydım ve hocanın ateş açması sayesinde kurtuldum.O an yol kesildi ve gelen gavur veryansın etti. Aynı gün yer altı teşkilatı emir verdi ve yeraltı silahları yukarıya çıktı. Artık herkes kendi köyünü savunmaya geçti. Bu emir Pazar gecesi saat 20:00 da verildi. 26 Aralık 1963 Çarşamba Gaymaklı düşme tehlikesine girdi ve olay yerinden çıktı. Ayvasıl'ı Rumlar 3 gün boyunca sıkıştırdı. Eniştem Mustafa Aşık teşkilat başkanı idi ve köyü boşalttı.Köy boşaltılırken 11 yaşındaki Ayşe adındaki bir kız çocuğu 75 yaşındaki yaşlı bir adam ile eli silah tutan yedi teşkilat mensubu köde kaldı. Rumlar 11 yaşındaki çocuk ile 75 yaşındaki yaşlı adamı diri diri toprağa gömdüler.

Biz teşkilatın emri ile Gönyeli'den Lefkoşa'ya takviye gittik.Oradan da Gaymaklı rumlar tarafından fazla sarıldığı için oraya hareket ettik ve geri çekildik. Bu aradada Hüseyin Ruso şehit edildi. Gaymaklı'da halk boşalırken arkadaşlarım geri çekildi ve ben bir binada yalnız kaldım. Bu arada bir arkadaşım geldi. Beni koruması için garşındaki Rumlara ateş açmasını istedim.

Arkadaşımın beni koruması sayesinde evden çıkabildim. Bize geri çekilelim diye migafonla anons edildi. Lefkoşa'ya doğru hızınan kaçtığımızda Rumlar arkamızdan yaylım ateşi açtı. Bu arada koşan yiğenim cebindeki sigarayı düşürdü, durdum ve aldım o paketi . Zaten iki karton sigaramı çaldılar o sigara bana nimetten iyidir. Lefkoşa'ya polise gittik bir akşam , poliste galdıktan sonra ertesi gün un fabrikasının başında görevlendirildim. Benimnan üç arkadaş daha görevlendirildik. Bu fabrika Rumun elinden alındıydı ve bizda korumak için görevlendirildiydik. Perşembe günü biz orda görevliyken Altay hoca geldi. Benda o sıra doktorun evinin üstündeydim, hoca bana selam verdi. Hoca gelince eve girdi ve feryadınan evden çıktı aman yahu dedi banyonun içinde doğradılar gennilerini dedi. Ben dışarı çıktım, Rumun şarjörünü aldı. Asfaltın öbür yanındada bi şarjör daha vardı, onu da aldım. Halk toplandı oracığa, hastaneden doktorlar geldi.

Yürüdüğümüzde Fotalı Kaptan geldi “naparsınız amcam burda dağ yıkıldı” dedi. Burayı Lefkoşalı korusun dedi. Biz dağa gittiğimizde Boğaz'da Ağırdağlı bir çocuk şehit oldu. O gün biz otuz kişi vardık. Beyazevler, Doğruyol hudutları yavaş yavaş çizilmeye başladı. Gittik akşam; ekmek yok, su yok, nasıl oldu bilmem, geçmiş zaman bir varil bulundu, yedi kişiye bir pataniye bulduk Allahın işi gör yağmur yağmaya başladı. Deldik varili, çamları kesdik, yaktık. Erdem çavuş Yüzbir eve göreve gitti. Oradan mücahitdi mevzileri organize ederdi.

Bu arada hiç iş güç galmadıydı. Hayatımız hudutlarda geçmeye başladı. Araba boyacılığını bırakıp mücahit oldum.

1964'de kilise bölümü Mustafa Hacı Ali'nin komutasına verildi. Bu kilisede olan mücahitler Lapta okulunda Rum talebelerine daş cirilellerdi. Rum ve Barış

gücü ölümle tehdit ederdi Türkleri. Bu arada köyüme geldim evimi düzenledim. Sonra birgün nitekim Rum mevzide Türkleri yakaladı .Üç dane mücahit duttu ve bu üç mücahidin dırnaklarını söktü, Barış gücü gördüğü için öldürmediler gendilerini ama İngiltereye' sürdüler.

64'te Rum dağda ilerlerdi. Ben takviye gurubuyla Adatepe ye gittim.Bir gün yeğenimle Adatepe'de iken yağmur başladı, yeğenim dedi soyunalım, urbaları da taşa goyalım da ıslanmasın. Yağmur bitince geyerik geri. Ağacın kovuğuna girdik. Dediler yılan varda, gözeklenin sokarlar sizi. O gün yıldırım düştü, telefona da, onları komalık etti. 36 gün sonra bize dağa güçük şekerli kutu yemekleri geldi. Takviye güçlerinin içinde 13-14 yaşında talebeler vardı.Bu çocukların içinde hem çok yüreklileri hemda çok korkanlarıda vardı.

Mehmet Dinçer-9.1.1947-Küçükkaymaklı

Sene 1964 yılının Temmuz ayı idi.Yıldırım komando bölüğünden. Şahinlere aylığına Beşparmak dağlarındaki birliğe gönderilmiştim.Şahinler Yüzbir evlerin karşısında Fota'nın da üst başında bulunan bölgedir.Mevzilerimizin birinden diğerine bir metre büyüklüğünde taştan settler bağlı idi.Her mevziyi iki kişi koruyordu mevzide kampet denilen yatak vardı. Nöbetimizi 6-12 ye birimiz de 12 den sabaha kadar da birimiz tutuyordu. Ben ilk nöbetimi 6-12 ye kadar tutum. Beni değişen arkadaşımın radyosunda İngiltere'nin Top Twenty şarkıları, yani bizlerin ilk on şarkıları gibi ilk 20 şarkıyı çalıyorlardı.Müziğe meraklı olduğum için saat 1'e kadar müzik dinledik. Saat 1 de yatmak için 1.5 metre kadar yükseklikteki mevziye eğilip girdim. O an içimden sigara yakmak geldi. Sigarayı yakmak için kibriti çıktığında kampetin üzerinde yılan gördüm.Elimdeki sten otomatik silah ile taramaya başladım Karanlık olduğundan bişey göremiyordum.Tüm dağ silah seslerinden alarıma girmişti 5-10 dk içinde komutanımız Şahinlere geldi. Çok babacan ve çok sert bir askerdi. Bana korktuğumdan dolayı ateş ettiğimi söyleledi. Bende ona doğru olduğunu işaret ettim. Çünkü o gelmeden mevziyi kibritle kontrol ettiğimde sten otomatik silahtan çıkan kurşun yılanın karnının kenarından geçtiğinden yılan kıpırdayamadı. Bende Yüzbir evlerden bir haftalık hapis cezasından kurtuldum. Bu anımı hiç unutmadım.

1973 YILI CANLI HATIRALARI

Hüseyin Tahir

21.12.1973 günü Rumlar Lefkoşa'dan bir Türk taksi şöförü ve yolcusu, bir hanımı vurarak şehit ettiler ve 1955'deki istediklerini yerine getirmek için ilk adımını atmış oldular. Ertesi gün Türk gençliği galeyana gelerek Rumlar aleyhine bir yürüyüş düzenlediler. Yürüyüşü Rum polisler engellemek için gençlerin üzerine mermi yağdırdılar ve bir çok genç talebe yaralandı. En küstah tarafı yüce önderimiz Atatürk'ün heykelinin mermilerle delik deşik edilmiştir. Bu durum bardağı taşıran son damla oldu. Gizli yürtülen T.M.T yer altında bir mantar gibi büyüyerek yüzeye çıktı ve Kıbrıs Türkü'nün şeref ve namusunu koruma yükümlülüğünü üslendi. Satırlarımı bir şiirle noktalamak istiyorum;

Bu Millet tarihinde

Şerefsizlik bulunmaz

Dalgalanan albayrak

Kıyamettede solmaz

Eli bağln arslana

Tokat vurmak kolaydır

Masum insanı öldürmek

Yunan için bir şandır

Her havlayan köpeğin
Önüne kemik konmaz
Senin top ve tankından
Türk askeri korkmaz
Atalarımın bağına
Ayağını bastırmam
Ay yıldızın yerine
Başka bayrak astırmam
Kıbrıs'ı almak için
Getir Yunanistan'ı
Zincire vuramazsın
Türk denen bu aslanı
Azrail olup
Ateş yağdırsan göğden
Korkum yoktur
Ey gavur senden

1974 YILI CANLI HATIRALARI

Ertuğrul Ataöğün-Gaziköy-1939

19 Temmuz 1974 akşamı Gaziköy’de görevli Barış Gücü askerleri ile her akşam olduğu gibi sohbet ederek vakit geçiriyorduk. Aynı zamanda arkadaşlarımın getirdiği içki ve mezeleri yiyorduk. Bir ara Barış Gücüne mensup askerlerde bir telaş hissettim, ancak hiç birşey olmamış gibi ben şaka yollu dolaşmalara devam ettim. Fakat gece 1’e doğru Barış Gücü askerlerinin eşyalarını topladıklarını gördüm. “Ne oluyor?” dedim. Sana söyleyemeyiz bu bir sır dediler. O zaman ben kendilerine herhangi bir saldırı olursa bizi koruyacaktınız dedim. Onlar da bana saldırı maldırı olmaz artık dediler. Ben iyice meraklandım. İçlerinden biri eğilerek kulağıma “sizinkiler yolda gelir” dedi. Sakın kimseye birşey söyleme, ben sana sizi koruyacağız dedim, siz bir yere kıpırdamadan burda bekleyin, biz gerekeni yapacağız dedi. Ben hemen karargaha gittim ve oradaki arkadaşlara her zamankinden daha dikkatli olmalarını tembihledim. Sabah 6 civarında Beşparmak dağlarında paraşütlerin inişlerini seyrede dalmıştım ki 75 lik Tüccar dayının av tüfeğiyle açtığı ateşle kendime geldim.

O akşamı ve sabahı hiç unutmuyorum.

Necat Mustafa-1.8.1934-Alayköy-Emekli

15 Temmuz,1974 tarihinde Başpiskopos Makarios'a girişilen darbe neticesinde meydana gelen gelen durum dolayısıyla köyümüz Aydın'da gerekli tedbirlerini aldık. Köyümüzü düşmana karşı savunmak için mevziler hazırladık,tedbirler düşündük.

20 Temmuz 1974 sabahı Şanlı ordumuzun Barış hareketının başlattığını öğrenince büyük bir sevinç ve heyecan duyduk. Genç, ihtiyar, kadın, erkek herkes yola döküldü. Kimisi sevinçten ağlıyor, kimisi de böyle günleri gördüğü için dua ediyordu. Öte yandan gerekli müdefaamızı yapıyorduk. Gün ilerledikçe heyecanımız artıyordu. Bu arada da irtibamız kesilmişti. İkindiye doğru Esentepe köyünden kaçan mücahitler köyümüze sığınıyordu. Rumlar Esentepe köyünü sarmışlardı. O gece zor bi gece geçirmiştik. 21 Temmuz sabahı Rumlar Esentepe köyünden muhtar ve Niyazi Efendiye köyümüze göndererek teslim olmamızı istemişlerdi. Bizde teslim olmayacağımızı bildirdik. Gün ilerledikçe civar köylerden barbar Rumlar Köyümüzü sarmaya başlamışlardı. Biz elimizdeki silahlarla kendimizi en iyi şekilde müdefaa etmeğe karar verdik. Yapılan tahriklere cevap vermedik ve niyahet ateşkes gelmişti. Ateşkesten sonra da devamlı surette silahlarımızı teslim etmemiz talep edilmişti. Abluka devam ediyordu.Köylünün morali yüksekti.

Niyahet 14 Ağustos 1974 günü ikinci Barış hareketının başlaması ile rumlar köyümüzü sarmaya başladı. Tedhişçi Andreas Mustakas Platris ve civardan

topladığı Rum çapulcularla köye doğru sünmeye başladı. Öğle üzeri Esentepe'den bir heyeti köye göndererek silahlarımızı teslim etmemizi istedi. Budefa da red edince, ö.s. köy havan topu ateşine tutuldu. Atılan toplar köy içinde gelişigüzel düşmeye başlamıştı. Biraz sonra köy çevresine yerleşen çapulcular köyü ve mevzilerimizi yaylın ateşine tuttular. Bu ateş bütün gece sürdü. 15 Ağustos günü sabah günün ağırması ile Rum sürüleri hertaraftan ateş etmeğe başladı. Bu arada köye doğru zırhlı bir aracın geldiği görüldü. Daha sonra bir zırhlı araçta tepedeki mevzimize doğru hareket etmeğe başladı. Halkımız ve mücahitlerimiz endişelenmeye başlıyor ama yinede yılmıyorduk. Bir ara çok yükseklerden bir uçak geçti. Rumlar hemen ateşi durduddu ve köye gelen zırhlı araçta geri geriye kaçmaya başladı ama uçak gitmişti. Bu defada rumlar tekrar harekete geçti. A4 deki mermilerimiz bitmişti. Piyadeler tutukluk yapıyordu. Rumların elinde modern silahlar vardı. Gün ilerledikçe mevzilerimize giriyorlardı. Bu arada bir tepedeki mücahitimiz Savaş, şehit olmuştu. Başka tepedeki iki mücahidimiz de yaralanmıştı.O mevziden çekilmek zorunda kaldık. Bu arada Rumlar havan topları ile köyü yağmalıyorlardı. Rum sürülerinin ellerindeki silahlar bizimkilerden kat kat üstündü. Sayıca bizden çoktular. Daha sonra öğrendiğim gadarıynan köyü saran Rum çapulcular 800 civarında idi. Hepsinin elinde otomatik silahlar vardı. Çek silahlar,bren,sten tipi ve Türk köylerinden aldıkları tomsonlar. Daha fazla dayanamadık.

Kadınlar,yaşlılar,çocuklar panik içindeydi. Mücahitlere köyü terketmelerini köyden uzaklara saklanmalarını tavsiye ettik. Öteki halkı salim bir eve topladık. Rumlar çekilmemize rağmen bir türlü köye girmeye cesaret etmiyorlardı. Gelişi güzel sağa sola ateş edip köye girebildiler. Köye girmeleriyle eve giriyorlar ve

sağa sola ateş ediyorlardı.Önlerinde buldukları şahısları ite kaka köy meydanına getiriyorlardı.Geldiklerini görünce ben ellerimi havaya kaldırdım ve yanlarına koştum. Gelişi güzel ateş ediyorlardı ve halka bağııyorlardı. İçlerinden bir tanesi yanaşarak iyi Rumca bildiğimi ve ne istediklerini bana söylemelerini benimde halkı ona göre hareket ettirmemi rica ettim.Elinde bir Çek tüfeği bulunan Rum, bana önde erkeklerin arkada kadınların olacağı üçerli sıra ile elleri havada olarak okula gideceğimizi söyledi. Dilediğini yaptık. Okula gittik. Rum sürüleri devamlı ateş ediyordu.Okulda yüzümüz duvara doğru saatlerce durduk. Etrafımıza 4-5 tane A4 tipi silah yerleştirildi. Hepimizi öldüreceklerini söylüyorlardı.Ve devamlı hakaret ediyorlardı.Bu arada Çabukkas diye birinin Rum tedhişçisi bağırarak “Türkiyenize çağırın sizi kurtarsın kurtarabilirse” diyordu. Öte yandan daha azılı Pepo kadınlara hakaret ediyordu. Bir ara bana ve arkadaşlarıma otomobillerimizin olup olmadığını sordu, evet yanıtı alınca otomobilimizi onlara vermemizi ve bizimde onlarla gitmemizi istedi. Gittik. Herkes bizi öldüreceklerini tahmin etmişti. Yolda giderken çapulcuların evlere daldığını ve çapulculuk yaptıklarını gördük. Evlerden taşına bilecek herşeyi alıyorlardı. Kamyonlara yüklüyorlardı. Benim otomobilim eski olduğu için beğenmediler ve beni geri okula getirdiler. Berber gittiğimiz arkadaş Zeki beyi götüreren Rum tedhişçisi civar Rum köyündeki bir Rumla birlikte onu geri getirmedi. Bir evin avlusuna çektiler, başına bir torba geçirdiler ve onu kallesçe vurdular. Okulun yakınında olduğu için ateşi bizde duyduk ama ne olduğunu sonradan öğrendik. Halk panik ve korku içindeydi. Herkes heran bir çapulcu tarafından bir köşe çekilip vurulma tehditi altındaydı. Niyahet kendisinin çete başı olduğunu bildiren komutan Andreas Mustakis geldi.

Kendisine iyi Rumca bildiğini söylediler ve beni yanına çağırdı. Halka hitaben konuşma yaptı. Bu arada kendilerinin üstün olduğu için kazandıklarını söyledi. Düşen havanlardan yaralanan öğretmenin babası oğlunun yaralı olduğunu bildirdi. Tedhişçi komutan başka bir tedhişçi ye gidip yaralıyı hastaneye kaldırmasını emretti ve Rum çapulcuyla baba yaralının yanı gittiler. Rum öğretmen Osman'a ayağa kalkmasını söyledi. Öğretmen ayağından yaralı olduğunu, bu yüzden ayağa kalkamayacağını söyleyince azgın gavur küfür savurmaya başladı ve biraz önce kahramandın şimdi ayağa bile kalkamıyorsun köpek dedi. Daha sonra öğretmeni babasının gözü önünde kallesçe öldürdü. Baba şaşkına dönmüştü. Rumun üstüne saldırdı ama ne yapabiliyordu ki. Öğretmen nikahlı idi. Kayın pederi bu durumu duyunca hemen oda koştu, damadına yardıma. Ama ne yazık ki yetişemedi. Damadının öldürüldüğünü öğrenince o da Ruma saldırdı, ama sözle, elinde ne silah vardı, ne de topuz. Azgın tedhişçi onu sokak ortasında kurşuna dizdi. Bir de köy destebanı vardı. Herkes tarafından sevilen bir kişiydi. Rumlar evnin önündeki Türk bayrağını indirmesini emrettiler ve bayrağı indirmek için direğe çıktığında kafasından hunharca vuruldu. Köyde çapulculuk hızla devam ediyordu. Arabalar traktörler ile ev eşyaları da civar köylerden gelen kamyonlara yüklenip götürülüyordu. Evler yakılıyordu. Rum sürüleri işleri bitmediği için halkı kızgın güneşin içinde su içmeye bile izin bırakmadan, bekletiyordu. Ve niyahet yağma işi tamamlanmıştı. Rumlar köylüler arasından çektikleri 10 genci alarak ertesi gün gene geleceklerini silahlarımızı teslim ettiğimizde 10 gencimizi iade edeceklerini aksi takdirde onları öldüreceklerini bildirerek arkada yanan evler yağma edilmemiş bir köy bıraktılar. Biraz sonra bu köyden feryatlar yükselecekti.

Aydın köyü halkı köyünü ve toprağını çok severdi.Ama bu katliam onu bu topraklardan soğuttu evini bağını terkettirdi ve özgür Türk bölgesine geçmek için dağları yürüyerek aştı ve Mehmetçiğe kavuştu.

Hatırlarda geçen yer adları	Sayfa numaraları
Adatepe	19
Ankara	8,9
Aydın	26,29
Ayvasıl	17
Baf	11
Beşparmak	20,26
Beyazevler	18
Darboğaz	18
Doğruyol	18
Elefteriya	9
Erenköy	11
Esentepe	26
Fota	20
Gaziköy	25
Gönendere	16
Gönyeli	17
İngiltere	19,20
Karşıyaka	14
Kıbrıs	6,8,11,14
Küçükkaymaklı	9,17
Lapta	18
Lefkoşa	9,11,15,18,19,23

Limasol	11
Magosa	8,11
Şeysel	9
Serdarlı	16
Şahinler	20
Tahtakale	17
Türkiye	8,9,12
Vasilya	14,16
Yunanistan	6,11
Yüzbirevler	11,20
Zeytinlik	15

Hatıralarda geçen isimler	Sayfa numaraları
Adnan Menderes	8
Altay	17,18
Andreas Mustakas Platres	27,28
Angelia	16
Ayşe	17
Burhan Nalbantoğlu	8
Cemal Gürsel	11
Cubukks	28
Erdem	18
FatiRüştü Zorlu	8
Fazıl Küçük	11,16
Grivas	6,8,10
Hursiye	16
Hüseyin Ruso	17
İsmet inönü	11
Klerides	6
Makaryos	6,11,12,27
Mustafa Aşık	17
Mustafa Hacı Ali	18
Mustafa Yalçın	17
Nazım	16
Niyazi Manyera	8
Osman Ahmet	28

Pepo	28
Poligorpos Yargacis	6
Sampson	6,11
Zeki	28